

Робоча програма дисципліни «Гроші і кредит з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

150

Годин

Загальний обсяг дисципліни

5

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

5

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Гроші і кредит

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в УІСТ; Облік і оподаткування в УІСТ

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 150 годин / 5 кредитів ЄКТС

Модулів: 5 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Гроші і кредит з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння теоретичних засад функціонування грошей, кредиту, банківської системи та монетарної політики в умовах ринкової економіки. Курс охоплює сутність і функції грошей, грошові системи, кредитні відносини, банківську діяльність, грошово-кредитне регулювання та валютні відносини.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в УІСТ» і «Облік і оподаткування в УІСТ» та забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей у сфері грошово-кредитних відносин та інформаційних систем їх забезпечення.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в грошово-кредитному контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції щодо монетарних явищ.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і аналітичних записок з питань грошово-кредитної політики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати монетарні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні записки з питань грошового ринку і кредитних відносин.

Цифрова грамотність

Готовність використовувати інформаційні технології та цифрові інструменти для аналізу грошово-кредитних даних, роботи з фінансовими інформаційними системами та опрацювання статистичних баз даних НБУ.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію у сфері грошей і кредиту; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; застосовувати цифрові інструменти для обробки фінансових даних.

Фахові компетентності

Розуміння грошово-кредитної системи

Розуміння сутності грошей і кредиту, їх функцій та ролі в ринковому середовищі. Знання принципів функціонування грошової та банківської систем, механізмів грошово-кредитного регулювання та основних засад монетарної політики НБУ.

Аналіз монетарних показників

Здатність аналізувати монетарні показники: грошову масу, рівень інфляції, облікову ставку, валютний курс, кредитні ставки, показники ліквідності банківської системи та їх взаємозв'язок.

ІТ у фінансовій сфері

Знання основ застосування інформаційних технологій у сфері грошового обігу, електронних платежів, банківських інформаційних систем і цифрових фінансових інструментів в умовах цифровізації економіки.

Студент повинен вміти: оцінювати стан грошово-кредитного ринку за ключовими показниками; визначати роль і функції кредиту в національній економіці; характеризувати банківську систему та її інструменти; орієнтуватися в основах монетарної політики НБУ; пояснювати вплив грошово-кредитного регулювання на діяльність суб'єктів господарювання; використовувати інформаційні системи для аналізу фінансових даних.

Результати навчання

→ Пояснення монетарних категорій

Пояснювати сутність монетарних категорій та явищ: гроші, кредит, процент, грошовий ринок, інфляція, валютний курс, банківська система, монетарна політика та фінансове посередництво.

→ Банківська система та фінансове посередництво

Характеризувати структуру банківської системи України, види фінансових посередників, застосовувати методи оцінки кредитоспроможності та визначати основні показники банківської діяльності.

→ Аналіз грошово-кредитних відносин

Аналізувати стан грошово-кредитного ринку за ключовими показниками для виявлення тенденцій та закономірностей його функціонування в Україні та світі.

→ Нормативно-правова база

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері грошового обігу, банківської діяльності та монетарного регулювання; використовувати офіційні джерела НБУ для аналізу поточного стану грошово-кредитного ринку.

Гроші та грошові системи

Тема 1.1

Сутність і функції грошей. Походження грошей, їх форми та еволюція. Гроші як міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження. Сучасні форми грошей: готівкові, безготівкові, електронні.

Тема 1.2

Грошовий оборот і грошова маса. Структура грошового обороту, готівковий та безготівковий обіг, грошові агрегати (M0, M1, M2, M3), грошова база та грошовий мультиплікатор.

Тема 1.3

Грошовий ринок та грошові системи. Попит і пропозиція грошей, рівновага на грошовому ринку. Поняття грошової системи, її елементи. Грошова система України: становлення та сучасний стан.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Сутність і функції грошей

Лекція 1–2 (4 год.): Походження грошей: раціоналістична та еволюційна концепції. Товарна природа грошей. Форми вартості та їх еволюція. Функції грошей: міра вартості (масштаб цін), засіб обігу (закон Грешема), засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші. Відмінність між грошима-товаром і кредитними грошима.

Еволюція форм грошей: повноцінні гроші (металеві: мідь, срібло, золото; золотий стандарт та його різновиди), неповноцінні гроші (банкноти, казначейські білети, монети), електронні гроші та цифрові активи. Особливості функціонування сучасних форм грошей у цифровій економіці.

Ключові питання лекції

- Поняття та сутність грошей: різні теоретичні підходи
- Функції грошей та їх реалізація в сучасній економіці
- Еволюція форм грошей: від товарних до цифрових
- Вартість грошей та чинники, що її визначають
- Електронні гроші та цифрові активи: регулювання НБУ
- Роль грошей в інформаційних системах і технологіях

❏ Нормативна база: Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX; Постанова НБУ про електронні гроші.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз форм грошей: заповнення порівняльної таблиці за критеріями (матеріальна основа, емітент, спосіб обігу, ризику, застосування в ІТ-системах).

Завдання 2. Кейс: аналіз функцій грошей у конкретних господарських операціях (готівковий розрахунок, банківський переказ, електронний платіж, криптовалюта). Визначення реалізованої функції та її особливостей.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділ «Сутність та функції грошей» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка порівняльної характеристики готівкових, безготівкових та електронних грошей (за даними НБУ)
- Складання схеми «Еволюція форм грошей» з прикладами
- Ознайомлення з Законом України «Про платіжні послуги» (zakon.rada.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати функції та форми грошей, наводити приклади їх реалізації в сучасній економіці та цифрових платіжних системах.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Грошовий оборот і грошова маса

Лекція 3 (2 год.): Грошовий оборот: поняття, структура (готівковий та безготівковий). Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей. Грошова маса: поняття та склад. Грошові агрегати: М0 (готівка поза банками), М1 (М0 + поточні депозити), М2 (М1 + строкові депозити в національній валюті), М3 (М2 + депозити в іноземній валюті). Показники грошової маси в Україні.

Грошова база та грошовий мультиплікатор: поняття грошової бази (резервні гроші), норма обов'язкового резервування, грошовий мультиплікатор та механізм його дії. Вплив НБУ на грошову масу через обов'язкові резерви.

Ключові питання лекції

- Поняття грошового обороту та його структура
- Закон грошового обігу та рівняння обміну Фішера
- Грошові агрегати та їх склад в Україні
- Грошова база та механізм грошового мультиплікатора
- Безготівкові розрахунки та платіжні системи
- Інформаційні системи обліку грошового обігу

Ключові формули

- $MV = PQ$ (рівняння Фішера)
- $m = 1/r$ (грошовий мультиплікатор)
- $M = MB \times m$ (грошова маса)

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок грошового мультиплікатора при різних нормах обов'язкового резервування. Визначення зміни грошової маси при збільшенні/зменшенні грошової бази.

Задача 2. Аналіз динаміки грошових агрегатів в Україні за даними НБУ (за останні 3 роки). Побудова таблиці та виявлення тенденцій.

Задача 3. Розрахунок швидкості обігу грошей та кількості грошей, необхідних для обслуговування товарного обороту (за рівнянням Фішера).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділи «Грошовий оборот», «Грошова маса» (КНУБА, 2024)
- Виконання аналітичного завдання: аналіз структури грошової маси в Україні за даними НБУ (bank.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Грошові агрегати: склад і динаміка в Україні»
- Пошук даних про грошову базу та грошову масу на сайті НБУ (bank.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати грошовий мультиплікатор, аналізувати структуру грошової маси та тлумачити динаміку монетарних показників.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Грошовий ринок та грошові системи

Лекція 4 (2 год.): Грошовий ринок: поняття, структура (ринок грошей та ринок капіталу). Попит на гроші: трансакційний, спекулятивний та обережний (за Кейнсом). Пропозиція грошей та її чинники. Рівновага на грошовому ринку: модель LM. Процентна ставка як ціна грошей.

Грошова система: поняття, елементи (грошова одиниця, масштаб цін, види грошей в обігу, емісійний механізм, органи регулювання). Типи грошових систем: металеві (монометалізм, біметалізм, золотий стандарт) та паперово-кредитні. Грошова система України: гривня, функції НБУ як емісійного центру.

Грошові реформи

Грошові реформи: поняття, типи (деномінація, девальвація, ревальвація, нуліфікація, конфіскаційна реформа). Грошова реформа в Україні 1996 року: умови, хід, результати. Сучасні тенденції розвитку грошових систем: дедоларизація, цифрові центробанківські гроші (CBDC), е-гривня.

- Інфляція: сутність, причини, види, наслідки
- Антиінфляційна політика НБУ: інфляційне таргетування
- Цифрові інструменти моніторингу інфляції

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Графічний аналіз: побудова кривих попиту та пропозиції грошей, визначення рівноважної процентної ставки. Аналіз зміщення кривих під впливом монетарної політики НБУ.

Завдання 2. Порівняльний аналіз типів грошових систем: заповнення порівняльної таблиці (золотий стандарт, паперово-кредитна система, CBDC). Обґрунтування переваг і недоліків кожної системи.

Завдання 3. Аналіз інфляційних процесів в Україні за даними НБУ: динаміка ІСЦ, облікова ставка, реальна ставка відсотка.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу за підручником Чайковського Я. І. та ін. «Гроші та кредит» — теми «Грошовий ринок», «Грошові системи» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Інфляційні процеси в Україні: сучасний стан та інструменти НБУ» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з Основними засадами грошово-кредитної політики НБУ (bank.gov.ua)
- Пошук статистичних даних про індекс споживчих цін на сайті Держстату (ukrstat.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати стан грошового ринку, будувати графіки попиту та пропозиції грошей, характеризувати грошову систему України та інфляційні процеси.

Кредит і кредитна система

Тема 2.1

Сутність і форми кредиту. Природа кредитних відносин, принципи кредитування, класифікація форм і видів кредиту, роль кредиту в ринковій економіці.

Тема 2.2

Відсоток за кредит та кредитний ринок. Природа і функції позичкового відсотка, ринок позичкового капіталу, фактори формування кредитних ставок в Україні.

Тема 2.3

Кредитна система та небанківські фінансові установи. Структура кредитної системи, небанківські фінансові посередники: страхові компанії, кредитні спілки, лізингові компанії, ломбарди.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Сутність і форми кредиту

Лекція 5–6 (4 год.): Необхідність і сутність кредиту. Теорії кредиту (натуралістична, капіталотворча, кейнсіанська). Принципи кредитування: поворотність, строковість, платність, забезпеченість, цільовий характер. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Функції кредиту: перерозподільна, емісійна, контрольна, стимулювальна.

Форми та види кредиту: банківський (короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий), комерційний (товарний, вексельний), державний (внутрішній та зовнішній), споживчий, іпотечний, лізинговий, факторинговий, міжнародний. Кредитний договір: зміст, умови, забезпечення.

Кредитоспроможність

Оцінка кредитоспроможності позичальника: фінансові показники (ліквідність, платоспроможність, рентабельність), кредитна історія, система кредитних рейтингів. Методи оцінки кредитного ризику. Кредитний скоринг та ІТ-системи оцінки кредитоспроможності.

Ключові поняття

- Кредитний ризик та методи його мінімізації
- Забезпечення кредиту: застава, порука, гарантія
- Прострочена заборгованість: NPL-кредити в Україні
- Цифровий банкінг і онлайн-кредитування

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз форм кредиту: заповнення порівняльної таблиці (вид кредиту, суб'єкти, строк, забезпечення, типові умови).

Завдання 2. Кейс: оцінка кредитоспроможності умовного позичальника за фінансовими показниками. Визначення форми та умов кредиту, обґрунтування рішення банку.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділ «Кредит» (КНУБА, 2024)
- Підготовка порівняльної характеристики банківського та комерційного кредиту (за відкритими даними банків)
- Аналіз динаміки кредитного портфеля банківської системи України (за даними НБУ)
- Опрацювання Закону України «Про банки і банківську діяльність» — розділ про кредитні операції

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати форми та види кредиту, оцінювати кредитоспроможність позичальника та ідентифікувати кредитні ризики.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Відсоток за кредит та кредитний ринок

Лекція 7 (2 год.): Позичковий відсоток: природа, функції (розподільча, стимулювальна, регулювальна). Теорії відсотка: класична, кейнсіанська. Ставка відсотка: номінальна та реальна (ефект Фішера). Чинники формування рівня відсоткових ставок: ставка рефінансування, облікова ставка НБУ, попит і пропозиція на ринку кредитів, рівень інфляції, кредитний ризик.

Ринок позичкового капіталу: поняття, структура (грошовий ринок та ринок капіталів), інструменти грошового ринку (векселі, депозитні сертифікати, ОВДП), інструменти ринку капіталів (облігації, акції).

Ключові формули

- $r_{\text{реальна}} = r_{\text{номінальна}} - \pi$ (ефект Фішера)
- $FV = PV \times (1 + r)^n$ (нарощення)
- $PV = FV / (1 + r)^n$ (дисконтування)

Сучасні тенденції

Динаміка облікової ставки НБУ в умовах воєнного стану: підвищення до 25% у 2022 р., поступове зниження з липня 2023 р. Вплив ставки НБУ на кредитні ставки банків та доступність кредиту для бізнесу. Програма «5-7-9»: пільгове кредитування МСП.

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок реальної процентної ставки за ефектом Фішера при різних рівнях номінальної ставки та інфляції. Аналіз впливу інфляції на доходи кредиторів і витрати позичальників.

Задача 2. Розрахунок нарощеної вартості та дисконтованої вартості грошових потоків при різних ставках відсотка та строках. Порівняльний аналіз кредитних пропозицій банків.

Задача 3. Аналіз динаміки облікової ставки НБУ за 2022–2025 рр. та її впливу на кредитний ринок (за даними bank.gov.ua).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання навчального посібника: Прасолова С. П., Вовченко О. С. «Банківська справа» — розділ «Кредитний ринок» (К.: Центр учбової літератури, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Динаміка відсоткових ставок в Україні: 2023–2025 рр.»
- Пошук даних про кредитні ставки банків на сайті НБУ (bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на нарощення та дисконтування (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати реальну процентну ставку, застосовувати операції нарощення та дисконтування, аналізувати динаміку ставок кредитного ринку України.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Кредитна система та небанківські фінансові установи

Лекція 8 (2 год.): Кредитна система: поняття, структура (банківська та парабанківська підсистеми). Небанківські фінансові посередники: страхові компанії (акумуляування резервів, інвестування), пенсійні фонди (накопичувальна пенсійна система), інвестиційні фонди (ПІФи, КУА), кредитні спілки, ломбарди, лізингові та факторингові компанії.

Регулювання небанківського сектору: повноваження НБУ щодо нагляду за небанківськими фінансовими установами (з 2020 р. — «спліт»). Інформаційні системи нагляду та звітності небанківських установ.

Фінансове посередництво в цифрову епоху

Фінтех та небанківське кредитування: онлайн-платформи кредитування (P2P), мікрофінансові організації, краудфандинг. Регулювання фінтех-компаній в Україні. Цифрові платіжні системи як форма небанківського фінансового посередництва.

- Закон «Про фінансові послуги та фінансові компанії» (2021 р.)
- Закон «Про страхування» (2021 р.)
- Закон «Про кредитні спілки» та сучасний стан сектору

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз небанківських фінансових посередників: заповнення таблиці (вид установи, функції, регулятор, основні інструменти, роль в ІТ-системах).

Завдання 2. Кейс: вибір оптимального небанківського фінансового інструменту для конкретних фінансових завдань (страхування ризику, пенсійне накопичення, фінансування обладнання через лізинг). Обґрунтування вибору.

Завдання 3. Міні-дослідження: аналіз ринку фінтех-послуг в Україні (за відкритими даними НБУ та ринковими звітами).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділ «Фінансове посередництво» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Небанківський фінансовий сектор України: сучасний стан та тенденції»
- Ознайомлення з Законом «Про фінансові послуги та фінансові компанії» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Фінтех-компанії в Україні: функції та регулювання»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру кредитної системи, порівнювати небанківських фінансових посередників та аналізувати їх роль у сучасній фінансовій системі.

Банківська система та центральний банк

Тема 3.1

Центральний банк: статус, функції та операції. НБУ як центральний банк України: структура, незалежність, основні функції та інструменти грошово-кредитного регулювання.

Тема 3.2

Комерційні банки: види, операції та роль у фінансовій системі. Пасивні та активні операції, банківські послуги, регуляторні вимоги НБУ, банківські інформаційні системи.

Тема 3.3

Банківська система України: структура, стабільність та розвиток. Стан банківської системи, нагляд НБУ, реформування банківського сектору, цифровий банкінг.

Тема 3.4

Безготівкові розрахунки та платіжні системи. Форми безготівкових розрахунків, платіжні системи України та міжнародні платіжні системи, електронний банкінг.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Центральний банк: статус, функції та операції

Лекція 9–10 (4 год.): Центральний банк: виникнення, статус, принцип незалежності. НБУ як центральний банк України: правовий статус (Закон «Про Національний банк України»), структура (центральний апарат, філії, розрахункові палати). Функції НБУ: емісія грошей, кредитор останньої інстанції, банк банків, банк держави, регулювання та нагляд, валютне регулювання, організація розрахунків.

Операції НБУ: пасивні (емісія банкнот, депозити банків, кошти уряду) та активні (кредити банкам, купівля ОВДП, валютні інтервенції). Інструменти монетарної політики НБУ: облікова ставка, обов'язкові резерви, операції на відкритому ринку, валютні інтервенції.

Монетарна політика НБУ

Монетарний режим: перехід НБУ до інфляційного таргетування (2015 р.), гнучке інфляційне таргетування (з 2024 р.). Цільовий рівень інфляції. Трансмісійний механізм монетарної політики: процентний канал, кредитний канал, валютний канал, канал очікувань.

- Облікова ставка НБУ як основний інструмент монетарної політики
- Монетарна політика НБУ в умовах воєнного стану (2022–2025 рр.)
- Основні засади грошово-кредитної політики НБУ на середньострокову перспективу

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз динаміки облікової ставки НБУ та її зв'язку з рівнем інфляції за 2022–2025 рр. (за даними НБУ). Побудова графіку та формулювання висновків.

Завдання 2. Розрахунок впливу зміни норми обов'язкових резервів та операцій на відкритому ринку на грошову масу. Порівняльний аналіз ефективності інструментів монетарної політики.

Завдання 3. Кейс: аналіз рішень НБУ щодо монетарної політики у конкретному кварталі (за матеріалами прес-релізів НБУ). Оцінка обґрунтованості рішень.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділ «Центральний банк» (КНУБА, 2024)
- Підготовка аналітичної записки: «Монетарна політика НБУ в умовах воєнного стану: цілі, інструменти, результати»
- Ознайомлення з Законом України «Про Національний банк України» (zakon.rada.gov.ua)
- Опрацювання Основних засад грошово-кредитної політики НБУ на середньострокову перспективу (bank.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати функції НБУ, аналізувати інструменти монетарної політики та оцінювати ефективність їх застосування.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Комерційні банки: види, операції та роль у фінансовій системі

Лекція 11 (2 год.): Комерційний банк: поняття, ознаки, відмінності від небанківських установ. Класифікація банків: за формою власності (державні, приватні), за розміром (системно важливі, великі, середні, малі), за спеціалізацією (універсальні, спеціалізовані). Банківські операції: пасивні (залучення депозитів, емісія облігацій), активні (видача кредитів, купівля цінних паперів, міжбанківські кредити), комісійні (розрахунки, довірче управління, консалтинг).

Показники банківської діяльності

Фінансова стійкість банку: нормативи НБУ (норматив достатності капіталу Н2, норматив ліквідності Н5, Н6), структура балансу банку, доходи та витрати банку, чистий відсотковий дохід (NIM). Банківська таємниця та захист даних клієнтів.

- Капітал банку: регулятивний та власний, вимоги Базель III
- Банківські ризики: кредитний, ліквідності, ринковий, операційний
- Цифровий банкінг: мобільні застосунки, API-банкінг, Open Banking

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз балансу умовного банку: розрахунок показників ліквідності, достатності капіталу та рентабельності (ROA, ROE). Порівняння з нормативами НБУ.

Задача 2. Розрахунок чистого відсоткового доходу (NIM) банку за умовними даними. Аналіз структури доходів і витрат банку.

Задача 3. Кейс: порівняльний аналіз двох реальних банків України за ключовими фінансовими показниками (за відкритою звітністю на сайті НБУ).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання навчального посібника: Прасолова С. П., Вовченко О. С. «Банківська справа» — розділи «Операції банків», «Оцінка діяльності банків» (К.: Центр учбової літератури, 2023)
- Аналіз фінансової звітності реального банку за відкритими даними НБУ (розрахунок показників)
- Підготовка аналітичної записки: «Цифровий банкінг в Україні: сучасний стан та перспективи»
- Розв'язання задач на розрахунок банківських нормативів (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати операції банків, розраховувати ключові показники банківської діяльності та порівнювати банки за фінансовими індикаторами.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Банківська система України: структура, стабільність та розвиток

Лекція 12 (2 год.): Банківська система: поняття, дворівнева структура (НБУ + комерційні банки). Стан банківської системи України: кількість банків, структура активів, капітал, кредитний портфель, депозитна база. Системно важливі банки. Реформування банківської системи: "банківська чистка" 2014–2017 рр., наслідки та уроки. Діяльність банківської системи в умовах воєнного стану.

Нагляд та регулювання банків

Банківський нагляд НБУ: ліцензування, інспектування, пруденційний нагляд, нагляд на основі оцінки ризиків (RBS). Система страхування вкладів: ФГВФО (Фонд гарантування вкладів фізичних осіб), гарантована сума (200 тис. грн), порядок виплат. Антикризові механізми: рекапіталізація, ліквідація, виведення банку з ринку.

- Базельські угоди (Базель I, II, III): вимоги до капіталу
- Інформаційні системи банківського нагляду
- Відкриті дані банківської статистики (bank.gov.ua)

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз стану банківської системи України за ключовими показниками (активи, капітал, кредити, депозити) за даними статистики НБУ (за 2 останні роки). Виявлення тенденцій.

Завдання 2. Кейс: аналіз причин і наслідків виведення банку з ринку на реальному прикладі. Оцінка дій регулятора та наслідків для вкладників.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Чи є банківська система України стійкою в умовах воєнного стану?» — аргументація позиції за даними НБУ.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділ «Банківська система» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Банківська система України в умовах воєнного стану: стан та виклики»
- Ознайомлення з Законом «Про банки і банківську діяльність» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Системно важливі банки України: показники та роль»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати стан банківської системи, характеризувати механізми нагляду та оцінювати стабільність банківського сектору.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Безготівкові розрахунки та платіжні системи

Лекція 13 (2 год.): Безготівкові розрахунки: поняття, принципи, форми (платіжне доручення, платіжна вимога, акредитив, інкасо, чек). Система електронних платежів НБУ (СЕП). Міжбанківські розрахунки: кореспондентські рахунки, клірингові палати.

Платіжні системи: поняття, класифікація (системно важливі, роздрібні, міжнародні). Платіжні системи в Україні: ПРОСТІР (національна), Visa, Mastercard. Закон «Про платіжні послуги» (2021 р.): платіжні установи, оператори послуг, регуляторне середовище.

Цифрові платіжні технології

Електронний банкінг та цифрові фінанси: інтернет-банкінг, мобільний банкінг, QR-платежі, NFC-технології, API-інтеграції. Цифрові гаманці: Google Pay, Apple Pay, Portmone. Цифрові центробанківські гроші (CBDC) та е-гривня НБУ: концепція, пілотний проект.

- PSD2: Директива ЄС про платіжні послуги та Open Banking
- Кіберзахист у платіжних системах
- Криптовалюти та регулювання: закон «Про віртуальні активи»

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз форм безготівкових розрахунків: таблиця (форма, переваги, недоліки, сфера застосування, технологічна основа).

Завдання 2. Кейс: проектування схеми безготівкових розрахунків між суб'єктами господарювання з використанням сучасних платіжних систем та цифрових інструментів.

Завдання 3. Міні-дослідження: аналіз ринку платіжних послуг в Україні за даними НБУ (обсяги, тенденції, частка безготівкових операцій).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділ «Платіжні системи» (КНУБА, 2024)
- Підготовка аналітичної записки: «Розвиток безготівкових розрахунків в Україні: сучасний стан та цифрові тенденції»
- Ознайомлення з Законом України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Платіжні системи України: порівняльний огляд»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати форми безготівкових розрахунків, орієнтуватися в платіжних системах України та аналізувати сучасні тенденції цифрових платежів.

Монетарна політика та фінансова стабільність

Тема 4.1

Монетарна політика: цілі, режими та інструменти. Теоретичні концепції монетарного регулювання, моделі монетарної політики, стратегія таргетування інфляції.

Тема 4.2

Інфляція та антиінфляційна політика. Сутність, причини, види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна стратегія НБУ.

Тема 4.3

Фінансова стабільність та системні ризики. Поняття фінансової стабільності, системні ризики, макропруденційна політика НБУ, стрес-тестування банків.

Тема 4.4

Міжнародна валютна система та валютний ринок. Валютні системи, валютний курс, валютний ринок, валютне регулювання НБУ, міжнародні валютно-фінансові організації.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Монетарна політика: цілі, режими та інструменти

Лекція 14–15 (4 год.): Монетарна політика: поняття, цілі (кінцеві: цінова стабільність, зайнятість, зростання ВВП; проміжні: грошова маса, процентна ставка; операційні: облікова ставка, резервна база). Теоретичні основи монетарної політики: кейнсіанська концепція, монетаристська (Фрідмен), теорія раціональних очікувань.

Режими монетарної політики: монетарне таргетування, таргетування обмінного курсу, інфляційне таргетування (IT). Перехід НБУ до режиму IT (2015 р.) та до гнучкого IT (2024 р.). Комунікаційна політика центрального банку як інструмент управління очікуваннями.

Координація монетарної та фінансової політики

Взаємодія монетарної та фінансової політики: теоретичні основи, ризики домінування фінансової політики, координація в умовах воєнного стану. Купівля НБУ ОВДП у 2022 р. (400 млрд грн): механізм та наслідки. Нетрадиційна монетарна політика (QE): досвід ЄЦБ та ФРС.

- Трансмісійний механізм монетарної політики: канали впливу
- Лаги монетарної політики: розпізнавання, прийняття рішень, вплив
- Інформаційні системи моніторингу монетарних індикаторів

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. SWOT-аналіз монетарної політики НБУ: визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз поточного монетарного режиму. Формулювання стратегічних висновків.

Завдання 2. Аналіз ефективності монетарної політики НБУ: зіставлення цільових та фактичних показників інфляції за 2022–2025 рр. Оцінка відхилень та причин.

Завдання 3. Кейс: аналіз рішення НБУ про зміну облікової ставки (за матеріалами прес-релізів та звіту про інфляцію). Оцінка обґрунтованості та очікуваних ефектів.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділ «Монетарна політика» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Стратегія монетарної політики НБУ: цілі, результати та виклики»
- Опрацювання Основних засад грошово-кредитної політики НБУ: Рішення Ради від 11.09.2024 № 16-рд (bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок впливу інструментів монетарної політики на грошову масу (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати цілі та інструменти монетарної політики, аналізувати ефективність монетарних рішень НБУ та оцінювати трансмісійні механізми.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Інфляція та антиінфляційна політика

Лекція 16 (2 год.): Інфляція: сутність, причини (монетарні — надмірна емісія; немонетарні — шоки пропозиції, попиту).
Вимірювання інфляції: ІСЦ, ІВЦ, дефлятор ВВП, базова інфляція.
Класифікація інфляції за темпами (помірна, галопуюча, гіперінфляція), за проявом (відкрита, прихована), за характером (збалансована, незбалансована).

Соціально-економічні наслідки інфляції: перерозподіл доходів і багатства (виграш боржників, програш кредиторів), знецінення заощаджень, деформація структури виробництва, непередбачуваність підприємницького середовища, ефект Танзі-Олівери.

Антиінфляційна стратегія

Антиінфляційна політика НБУ: режим інфляційного таргетування, ціновий якор, довіра до монетарної політики, управління інфляційними очікуваннями. Досвід боротьби з інфляцією: зниження інфляції в Україні з ~26% (2022 р.) до цільового рівня 5% ($\pm 1\%$).

- Показники інфляційних очікувань: огляди НБУ
- Вплив інфляції на реальну вартість кредитів та депозитів
- Цифрові інструменти моніторингу цінової динаміки

Тема 4.2–4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок реального знецінення заощаджень та кредитних зобов'язань при різних темпах інфляції. Аналіз перерозподільного ефекту інфляції між кредитором і позичальником.

Завдання 2. Аналіз динаміки інфляції в Україні за 2022–2025 рр. (ІСЦ, базова інфляція): побудова графіку, порівняння з цільовими показниками НБУ, формулювання висновків.

Завдання 3. Розрахунок показників фінансової стабільності банківської системи (коефіцієнт достатності капіталу, NPL-ratio, ROA, ROE) за даними зведеного балансу банків НБУ.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділи «Інфляція», «Фінансова стабільність» (КНУБА, 2024)
- Підготовка аналітичної записки: «Фінансова стабільність банківського сектору України: стрес-тестування та макроруденційний нагляд»
- Опрацювання Звіту про фінансову стабільність НБУ (остання версія на bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок показників інфляції та фінансової стійкості (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники інфляції та фінансової стабільності, аналізувати антиінфляційну стратегію НБУ та оцінювати системні ризики банківського сектору.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Міжнародна валютна система та валютний ринок

Лекція 17 (2 год.): Міжнародна валютна система: еволюція (Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська, Ямайська), сучасний стан. Валютний курс: поняття, види (фіксований, плаваючий, керовано-плаваючий), котирування (пряме, непряме). Режими валютного курсу та їх вплив на монетарну політику. НБУ: перехід від фіксованого до керованої гнучкості обмінного курсу (2023 р.).

Валютний ринок: структура (спотовий, форвардний, ф'ючерсний, опціонний), учасники, операції. Валютні інтервенції НБУ: механізм, цілі, ефективність.

Міжнародні валютно-фінансові організації

МВФ, МБРР, ЄБРР: функції, інструменти, роль в фінансуванні України. Програми МВФ для України: Extended Fund Facility (EFF). Платіжний баланс України: структура, поточний рахунок, фінансовий рахунок, офіційні резерви НБУ.

- Валютне регулювання в умовах воєнного стану: обмеження та лібералізація
- Курс гривні: чинники формування та прогноз
- Інформаційні системи валютного ринку: торгові платформи, Reuters, Bloomberg

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок крос-курсів валют та конвертація при прямому та непрямому котируванні. Аналіз динаміки курсу гривні до основних валют (USD, EUR) за даними НБУ.

Задача 2. Розрахунок реального ефективного обмінного курсу (РЕОК) та його порівняння з номінальним. Аналіз впливу зміни валютного курсу на конкурентоспроможність вітчизняних виробників.

Задача 3. Кейс: аналіз платіжного балансу України за останній рік (за даними НБУ). Виявлення ключових тенденцій та факторів впливу.

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділи «Валютний ринок», «Міжнародна валютна система» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Курс гривні в умовах воєнного стану: чинники та регулювання НБУ»
- Аналіз платіжного балансу України (за даними НБУ, bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок валютних курсів та конвертацію (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати валютні курси, аналізувати платіжний баланс та характеризувати валютне регулювання НБУ.

Фінансові ринки та міжнародні фінанси

Тема 5.1

Фінансовий ринок: структура та інструменти. Ринок цінних паперів, фондовий ринок, ринок деривативів. Роль фінансового ринку у перерозподілі капіталу в економіці.

Тема 5.2

Грошово-кредитна система в контексті цифровізації. Фінтех, цифрові валюти центральних банків (CBDC), блокчейн у фінансах, регулювання криптоактивів.

Тема 5.3

Міжнародне кредитування та фінансування розвитку.
Міжнародні кредитні відносини, зовнішній борг, міжнародна фінансова допомога Україні.

Тема 5.4

Інтеграція грошово-кредитної системи України до ЄС. Вимоги ЄС до грошово-кредитної сфери, адаптація законодавства, шлях до євроінтеграції у банківській та фінансовій сферах.

Тема 5.1 — Лекційний матеріал

Фінансовий ринок: структура та інструменти

Лекція 18–19 (4 год.): Фінансовий ринок: поняття, функції, структура (грошовий ринок, ринок капіталів, валютний ринок, ринок деривативів). Ринок цінних паперів: первинний та вторинний, організований (ПФТС, Українська біржа) та позабіржовий. Інструменти фінансового ринку: акції, облигації (корпоративні, державні — ОВДП), векселі, депозитні сертифікати, деривативи (ф'ючерси, опціони, свопи).

ОВДП (облигації внутрішньої державної позики): механізм емісії, аукціони Міністерства фінансів, прибутковість, роль у монетарній та фінансовій політиці. ОВДП як інструмент операцій НБУ на відкритому ринку.

Ринок цінних паперів в Україні

Регулювання ринку цінних паперів: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Фондовий ринок України: проблеми розвитку (низька ліквідність, недорозвинений вторинний ринок акцій). Іноземні інвестиції в ОВДП.

Ключові показники

- Дохідність ОВДП та її зв'язок з обліковою ставкою НБУ
- Ринкова капіталізація та P/E ratio
- Дюрація облигацій та управління процентним ризиком
- Інформаційні системи торгівлі цінними паперами

Тема 5.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок дохідності ОВДП до погашення (YTM) при різних ринкових цінах та купонних ставках. Порівняння дохідності ОВДП з обліковою ставкою НБУ та депозитними ставками.

Задача 2. Оцінка вартості акцій моделлю дисконтування дивідендів (DDM) та коефіцієнтом P/E. Розрахунок дюрації облігацій.

Задача 3. Аналіз структури та динаміки ринку ОВДП в Україні за даними Міністерства фінансів та НБУ (за останні 2 роки).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділ «Фінансові ринки» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Ринок ОВДП України: роль у монетарній та фінансовій політиці»
- Аналіз результатів аукціонів ОВДП на сайті Міністерства фінансів (mof.gov.ua)
- Розв'язання задач на оцінку інструментів фінансового ринку (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати дохідність фінансових інструментів, аналізувати ринок ОВДП та характеризувати структуру фінансового ринку України.

Тема 5.2 — Лекційний матеріал

Грошово-кредитна система в контексті цифровізації

Лекція 20 (2 год.): Цифровізація фінансового сектору: основні тенденції (фінтех, регтех, інстех). Блокчейн-технологія у фінансах: децентралізовані фінанси (DeFi), смарт-контракти, токенизація активів. Криптовалюти: Bitcoin, Ethereum, стейблкоїни. Регулювання криптоактивів в Україні: Закон «Про віртуальні активи» (2022 р.).

Цифрові валюти центральних банків (CBDC): поняття, переваги (програмовані гроші, підвищена ефективність розрахунків, фінансова інклюзія) та ризики. Е-гривня НБУ: концепція, пілотний проект, технологічна архітектура. Міжнародний досвід: цифровий юань (e-CNY), цифрове євро (digital euro).

Фінтех та трансформація монетарної трансмісії

Вплив фінтеху на монетарну трансмісію: BigTech-компанії як фінансові посередники, зміна кредитного каналу монетарної політики, альтернативні платіжні системи. Регуляторні пісочниці (sandboxes) НБУ для фінтех-компаній. Кіберризики у фінансовому секторі та їх регулювання.

- Open Banking та PSD2: стандарти обміну даними
- AI та машинне навчання у кредитному скорингу
- RegTech: автоматизація комплаєнсу та звітності банків

Тема 5.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз традиційних та цифрових фінансових інструментів: таблиця (критерії: ефективність, безпека, регульованість, доступність, технологічна основа).

Завдання 2. Кейс: аналіз пілотного проекту е-гривні НБУ. Оцінка переваг та ризиків впровадження CBDC для монетарної системи України.

Завдання 3. Міні-дослідження: огляд фінтех-екосистеми України — ключові гравці, регуляторне середовище, тенденції розвитку (за відкритими даними).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. «Гроші та кредит» — розділ «Цифрові гроші» (КНУБА, 2024)
- Підготовка аналітичної записки: «Цифрові валюти центральних банків: світовий досвід та перспективи для України»
- Ознайомлення з Законом України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка есе: «Трансформація монетарного трансмісійного механізму в умовах розвитку фінтеху»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати вплив цифровізації на фінансову систему, характеризувати CBDC та оцінювати регуляторні підходи до криптоактивів.

Тема 5.3 — Лекційний матеріал

Міжнародне кредитування та фінансування розвитку

Лекція 21 (2 год.): Міжнародний кредит: поняття, функції, форми (міжурядовий, кредити міжнародних фінансових організацій, банківський міжнародний кредит, комерційний кредит). Зовнішній борг: поняття, класифікація, показники боргової стійкості (відношення зовнішнього боргу до ВВП, обслуговування боргу / експорт). Управління зовнішнім боргом.

Зовнішній борг України: структура та динаміка (2022–2025 рр.). Реструктуризація зовнішнього боргу (2022–2024 рр.). Міжнародна фінансова допомога Україні: МВФ (EFF), ЄС (Ukraine Facility), G7, Світовий банк.

Міжнародні фінансові організації

МВФ: квоти, SDR, механізми кредитування (Stand-By, EFF, RFI), умовність. **Група Світового банку:** МБРР, МФК, БАГІ — інструменти підтримки країн. **ЄБРР:** роль у фінансуванні приватного сектору країн з перехідною економікою, програми для України. Новий Маршаллівський план для України: концепція та джерела фінансування.

- Показники зовнішньої боргової стійкості: методологія МВФ
- Державні гарантії та управління ризиками зовнішнього боргу
- Інформаційні системи обліку зовнішнього боргу (mof.gov.ua)

Тема 5.3–5.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок показників боргової стійкості України (зовнішній борг/ВВП, обслуговування боргу/доходи бюджету) за актуальними даними МФУ та НБУ. Оцінка боргових ризиків.

Завдання 2. Аналіз умов програми МВФ для України (EFF): ключові індикатори виконання (бюджетний дефіцит, курсова політика, монетарна політика). Оцінка прогресу виконання.

Завдання 3. Кейс: порівняльна оцінка адаптації законодавства України у банківській та фінансовій сферах до стандартів ЄС (Директива CRD, Регламент CRR, PSD2).

Самостійна робота (8 год.)

- Опрацювання підручника: Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. «Гроші та кредит» — розділи «Міжнародний кредит», «Євроінтеграція» (ЗУНУ, 2023)
- Підготовка аналітичної записки: «Міжнародна фінансова допомога Україні: обсяги, умови та наслідки для монетарної системи»
- Аналіз стану виконання програми МВФ для України (за матеріалами IMF, imf.org)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати зовнішній борг, оцінювати боргову стійкість, характеризувати міжнародні фінансові організації та розуміти євроінтеграційний вектор розвитку фінансової системи України.

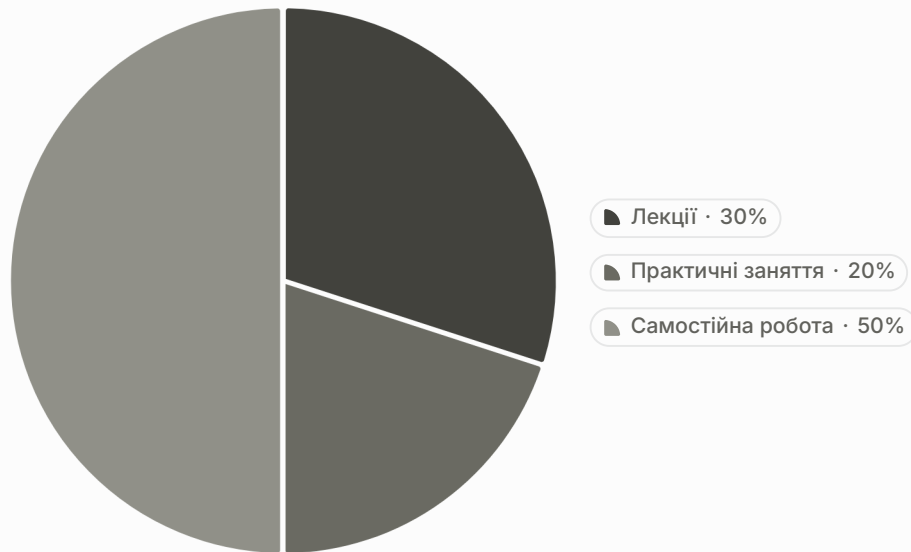
Розподіл навчального часу – 150 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Сутність і функції грошей	4	2	8
	Тема 1.2 – Грошовий оборот і маса	2	2	8
	Тема 1.3 – Грошовий ринок і системи	2	2	8
Модуль 2	Тема 2.1 – Сутність і форми кредиту	4	2	8
	Тема 2.2 – Відсоток і кредитний ринок	2	2	8
	Тема 2.3 – Кредитна система та НБФУ	2	2	8
Модуль 3	Тема 3.1 – Центральний банк і монетарна політика	4	2	8
	Тема 3.2 – Комерційні банки	2	2	8
	Тема 3.3 – Банківська система України	2	2	8
	Тема 3.4 – Безготівкові розрахунки	2	2	8
Модуль 4	Тема 4.1 – Монетарна політика НБУ	4	2	8
	Тема 4.2–4.3 – Інфляція і фін. стабільність	2	2	8
	Тема 4.4 – Валютний ринок	2	2	8
Модуль 5	Тема 5.1 – Фінансовий ринок	4	2	8
	Тема 5.2 – Цифровізація фінансів	2	2	8
	Тема 5.3 – Міжнародне кредитування	2	2	8
	Тема 5.4 – Євроінтеграція (у складі 5.3)	3	0	3
Разом		45	30	75

Загальний обсяг: **150 годин = 5 кредитів ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **150 годин (5 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 45 год. (30%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів з монетарної практики НБУ та світового досвіду.

Практичні — 30 год. (20%)

Відпрацювання навичок розв'язання задач, аналіз кейсів НБУ, дискусії та робота з фінансовими даними й інформаційними системами.

Самостійна робота — 75 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами НБУ та Держстату. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів – Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з грошей і кредиту (Чайковський, Стеценко, Прасолова та ін.), нормативно-правовими актами (Закон про НБУ, Закон про банки, Закон про платіжні послуги), науковими статтями у фахових виданнях («Фінанси України», «Економіка і суспільство»). Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (грошовий мультиплікатор, відсоткові ставки, нарощення/дисконтування, банківські нормативи); аналітичних завдань (динаміка монетарних показників, аналіз платіжного балансу, структура кредитного портфеля); творчих завдань — есе та аналітичні записки з актуальних питань монетарної системи України.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: НБУ (bank.gov.ua), Мінфін (mof.gov.ua), Держстат (ukrstat.gov.ua), Верховна Рада (zakon.rada.gov.ua), МВФ (imf.org), НКЦПФР (nssmc.gov.ua). Аналіз статистичних даних, огляди монетарної та фінансової статистики, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять та іспиту

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до модульних контрольних робіт (систематизація знань, типові задачі); підготовка до підсумкового іспиту (систематизація всього курсу).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Модульна контрольна робота — комплексне ситуаційне завдання або письмова робота, яка охоплює теми змістовного модуля (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз монетарних показників). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного з 5 змістовних модулів.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання та розрахункові задачі) або тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Гроші і кредит» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики НБУ та міжнародного досвіду; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних монетарних ситуацій (рішення НБУ, банківські кризи, валютні інтервенції); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки на основі фактичних даних.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (грошовий мультиплікатор, дисконтування, банківські нормативи, валютні курси, дохідність ОВДП); відпрацювання алгоритмів розв'язання.

Дискусії

Обговорення актуальних питань монетарної системи України (ставки НБУ, е-гривня, банківська стабільність, фінтех); розвиток критичного мислення та здатності до аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Законів «Про НБУ», «Про банки», «Про платіжні послуги», постанов НБУ та підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою та нормативною базою банківського регулювання.

Робота з ІТ-ресурсами

Аналіз відкритих даних НБУ, МВФ, Держстату; підготовка аналітичних записок та есе з використанням сучасних інформаційних технологій; формування навичок роботи з фінансовими базами даних.

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2023–2025 рр.)

- 1

Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін.

Гроші та кредит : навч. посібник. — Київ : КНУБА, 2024. — 227 с.
- 2

Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І.

Гроші та кредит : підручник. — Тернопіль : ЗУНУ, 2023. — 286 с.
- 3

Прасолова С. П., Вовченко О. С.

Банківська справа : навч. посібник. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 568 с.
- 4

Ставерська Т., Близнюк О., Лисак Г.

Гроші та кредит : курс лекцій для підготовки бакалаврів за спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». — Харків : ДБТУ, 2023. — 127 с.
- 5

Барановський О. І.

Координація фіскальної і монетарної політики в умовах воєнного стану. Фінанси України. — 2024. — № 2. — С. 7–45.
- 6

Лепушинський В.

Монетарна політика НБУ в умовах воєнного стану. — Київ : НБУ, 2023. — URL: bank.gov.ua
- 7

Юхименко П., Сорочан А.

Трансмісійний механізм монетарної політики в умовах функціонування ринку віртуальних активів. Економіка, управління та адміністрування. — 2025.
- 8

НБУ. Основні засади грошово-кредитної політики

Рішення Ради НБУ від 11.09.2024 № 16-рд. — URL: bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_11092024_16-rd

Нормативно-правова база

- Закон «Про Національний банк України»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14
- Закон «Про банки і банківську діяльність»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14
- Закон «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX
zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20
- Закон «Про віртуальні активи» від 17.02.2022
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20

Офіційні ресурси та фахові видання

Національний банк України bank.gov.ua	Міністерство фінансів України mof.gov.ua
Державна служба статистики ukrstat.gov.ua	НКЦПФР nssmc.gov.ua
Міжнародний валютний фонд imf.org	Журнал «Фінанси України» finukr.org.ua
Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua	